

هزاران سوال بی جواب

ادامه بحران انرژی در ایران ۴۷#& آیا مردم مقصرند؟!

این روزها ناترازی‌ها به یکی از اصلی‌ترین موضوعات کشور تبدیل شده است. تا جایی که بحران نبود گاز و برق دست به دست هم داده‌اند تا دوباره مردم قطعی‌های پی در پی برق را توأمان با مازوت‌سوزی و آلودگی هوا تجربه کنند.

به گزارش گروه صنعت و تجارت-پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت، خاموشی بار دیگر به کشور بازگشت. قطعی‌هایی که مستقیماً معیشت مردم را با مشکلات فراوانی روبه‌رو کرده است. آبان ماه سال جاری، بهانه‌ای جدید برای آغاز قطعی‌های برق شروع شد؛ جلوگیری از مازوت‌سوزی!

پیش از آن برخی نیروگاه‌ها مانند شازند به مازوت‌سوزی روی آورده بودند که اعتراض شهروندان را به دنبال داشت. دولت پس از چند هفته، در اقدامی به اصطلاح خیرخواهانه از توقف مازوت‌سوزی برای حفظ سلامت شهروندان خبر داد.

به دلیل کمبود شدید گاز و گازوئیل در کشور، بسیاری از کارشناسان همان زمان از چهره دیگر این اقدام پرده برداشتند. خبر آن بود که دیگر مازوت هم به اندازه کافی در کشور وجود ندارد که مسئولان بابت سوخت نیروگاهی از آن استفاده کنند.

دولت در ابتدا مدعی بود به دلیل جلوگیری از مازوت‌سوزی و حفظ سلامت مردم، تصمیم به آغاز قطعی برق گرفته است. طوری که معاون اجرایی رئیس جمهوری نیز در همان زمان مدعی شد: «قرار نیست عده‌ای بمیرند تا ما برق داشته باشیم».

حال پس از گذشت هفته‌ها مشخص شده است هم مازوت‌سوزی اتفاق می‌افتد و هم برق شبکه خانگی قطع می‌شود. گویا دیگر قرار است مردم بی‌برقی و مرگ را با هم به جان بخرند.

آغاز دوباره مازوت‌سوزی

در حالی که مسعود پزشکیان، رئیس دولت چهاردهم، از توقف مازوت‌سوزی خبر داده بود، مسئولان متعددی در این بین بارها اعلام کردند که سوخت نیروگاهی به اندازه کافی وجود ندارد. به طوری که مصطفی رجبی مشهدی، مدیرعامل توانیر، در آبان ماه اعلام کرد تنها ۴۰ درصد از ذخایر نیروگاه‌ها پر است.

در نهایت عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو، در ۶ آذرماه در صحن علنی مجلس، خبر از تامین سوخت نیروگاهی، بازگشت مازوت کم‌سولفور و توقف قطعی‌های برق داد.

شایان ذکر است بازگشت مازوت کم‌سولفور نیز مانند توقف مازوت‌سوزی تنها بهانه‌ای برای قطعی برق بود.

آن‌طور که ایسنا گزارش داده، محمد جمالیان، نماینده مردم اراک، خنداب و کميجان در مجلس، با بیان اینکه قول استفاده از مازوت کم‌سولفور محقق نشده تصریح کرد: مازوت پرسولفور در نیروگاه شازند استفاده می‌شود و استفاده از مازوت کم‌سولفور صحت ندارد. تاکنون فقط پنج میلیون متر مکعب مازوت کم‌سولفور به نیروگاه شازند اختصاص داده‌اند که آن هم تمام شده است.

به گفته او، وزارت نیرو اعلام می‌کند مازوتی که سوزانده می‌شود آلاینده‌گی ندارد! درحالی که متأسفانه مازوت ایران به هیچ‌وجه استاندارد نیست. آن چیزی که سازمان استاندارد تایید می‌کند این است که میزان سولفور مازوت باید حدود نیم باشد. میزان سولفور مازوتی که امروزه استفاده می‌شود، سه درصد اعلام شده، اما بعضاً کارشناسان معتقدند گوگرد آن تا پنج درصد هم بالا می‌رود.

شایسته ذکر است نیروگاه شازند از اولین نیروگاه‌هایی بود که دستور توقف مازوت‌سوزی در آن داده شده و آن را بهانه‌ای برای آغاز قطعی‌های برق کردند. اکنون هم مازوت پرسولفور در نیروگاه‌ها استفاده می‌شود و هم قطعی‌های به اصطلاح برنامه‌ریزی‌شده به کشور بازگشته است.

هفته گذشته، در شهر تهران، اراک، کرج، اصفهان و... آلودگی هوا یکی از اصلی‌ترین معضلات تمام مردم شده بود؛ مردم مدام اخبار را زیر و رو می‌کردند تا خبری از تعطیلی مدارس و ادارات بشنوند. حال افراد در کنار بررسی هرروزه اخبار برای دیدن شاخص آلودگی هوا و تعطیلی کار و درس خود، باید در اخبار دنبال برنامه قطعی برق هم باشند.

مردم در چند روز گذشته مدام از وجود غبار غلیظ در هوا در کنار خاموشی منازل و جاده‌ها خبر می‌دهند. گویی بسیاری از کلان‌شهرها تبدیل به شهر ارواح شده است و مردم در تاریکی و غبار، به فکر معیشت خود هستند. این تصویر، شاید صحنه یک فیلم باشد، اما حقیقت هرروزه زندگی مردم ایران است.

قطعی برق بدون برنامه‌ریزی

از روز چهارشنبه ۲۱ آذرماه، شهروندان از قطعی برق منازل آن هم بدون اطلاع قبلی خبر دادند. این موضوع به قدری بزرگ شد که نهایتاً مسئولان توانیر و وزارت نیرو خبر از آغاز قطعی‌های برق دادند و اعلام کردند از شنبه اطلاع‌رسانی انجام خواهد شد!

چنان‌که تسنیم گزارش داده، حسن ذبیحی، معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر، کاهش دمای هوا، افزایش مصرف گاز خانگی و نبود سوخت کافی نیروگاهی را از جمله عوامل محدودیت در تامین برق مشترکان خانگی به شمار آورد و اعلام کرد از روز شنبه برنامه احتمالی خاموشی‌های برق به اطلاع مردم رسانده خواهد شد.

حال از امروز، مردم با مراجعه به سایت شرکت توزیع برق استان خود باید ساعات خاموشی منازل و واحدهای تجاری را بیابند تا وقتی با ماسک‌های فیلتردار از منزل خارج شدند و با وجود آلودگی هوا خود را به محل کار رسانند، قطعی برق را هم برای چند ساعت تجربه کنند.

در کنار آغاز قطعی برق شبکه خانگی، برنامه قطعی برق شهرک‌های صنعتی هم از هفته گذشته ارائه شده است. شهرک‌های صنعتی استان تهران، عمدتاً دو روز در هفته و بیش از ۱۰ ساعت به خاموشی خواهند رفت تا معیشت آنها هم مستقیماً تحت تاثیر کمبود برق، گاز و ضعف مدیریت زیرساخت‌ها در کشور قرار بگیرد.

بحران انرژی در ایران و مقصر شمردن مردم

کشوری که رتبه دوم ذخایر گاز طبیعی در جهان را دارد ناتوان از تامین گاز نیروگاه‌های خود است. سوخت‌های دوم و سوم نیروگاهی یعنی گازوئیل و مازوت هم به قدر کافی موجود نیست و همین سوخت‌های موجود نیز استاندارد لازم را ندارند.

بحران انرژی در ایران را می‌توان ساعت‌ها ریشه‌یابی کرد و پی برد چگونه ضعف مدیریتی، مشکل مدیریت زیرساخت‌ها، نبود سرمایه‌گذاری، نبود اولویت سیاست‌گذار و سودجویی عده‌ای، وضعیت انرژی در ایران را به این روز انداخته است.

در چنین شرایطی که کارشناسان متعدد، بارها از مشکلات زیرساختی حوزه انرژی سخن به میان آورده‌اند، مسئولان باز هم مردم را مقصر می‌دانند. طوری که رئیس جمهوری، سخنگوی دولت، وزیر نفت، وزیر نیرو، وزیر راه و شهرسازی و بسیاری دیگر از مسئولان، پویشی تحت عنوان کاهش دو درجه‌ای دمای مصرفی به راه انداخته‌اند و از طریق شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها، اصرار بر صرفه‌جویی مردم دارند.

این در حالی است که ائتلاف انرژی و مصرف بالای انرژی در کشور، دلایل ساختاری داشته و عمدتاً از مبادی کلان صورت گرفته است. برای مثال، عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو دولت چهاردهم، در آیین آغاز معاملات گواهی صرفه‌جویی برق توضیح داد: راندمان متوسط در شبکه برق حدود ۴۰ درصد است. یعنی ۶۰ درصد انرژی تلف و تنها ۴۰ درصد آن تبدیل به برق می‌شود. ائتلاف به نیروگاه‌ها محدود نمی‌شود، بلکه همین ۴۰ درصد در شبکه انتقال و توزیع مدام کمتر می‌شود.

در همین زمینه باید گفت گرچه این رقم صفر نخواهد شد، اما ائتلاف ۶۰ درصدی سوخت نیروگاهی، نشان از ضعف جدی زیرساخت‌های نیروگاه‌ها و فرسوده بودن آنها دارد. حال آنکه این موضوع به مردم مربوط نمی‌شود و نبود سرمایه‌گذاری در این حوزه را نشان می‌دهد.

از این رو، نمی‌توان وضعیت اسفناک کمبود برق در کشور را محدود به فقدان سوخت کافی دانست و از طرف دیگر، با راه انداختن پویش، فکری به حال جبران کمبود برق کرد. موضوع ائتلاف انرژی، ابتدای امر باید از سوی دولت برنامه‌ریزی و لوازم پرمصرف با کم‌مصرف جایگزین شود. این موضوع در کنار تورم افسارگسیخته کنونی، بر دوش مردم نیست.

طرح تعویض بخاری‌های گازی از طرح‌هایی بود که بهینه‌سازی مصرف انرژی را دنبال می‌کرد و هیچ‌گاه محقق نشد. اگر این طرح به اجرا می‌رسید، شاید حتی درصد اندکی از گاز مورد نیاز کشور از این محل جبران می‌شد. باید گفت فرهنگ‌سازی زمانی اتفاق می‌افتد که ارتباط خوبی بین دولت و مردم برقرار باشد و مردم در ابتدای امر، تلاش مسئولان برای برطرف کردن مشکلات را ببینند.

در آستانه ورود به فصل زمستان، وضعیت اسفناکی در کشور مشاهده می‌شود. وضعیتی که نشان از انتخاب همزمان برق و مرگ دارد!